

Un nou recorregut cultural del romànic

El poble garrotxí de Sant Joan les Fonts té una casa forta medieval que fa uns anys s'hi va fer el condicionament necessari per obrir-la al públic. Però des de final de l'any passat també es pot visitar el magnífic monestir romànic, fins ara molt difícil de poder-hi accedir.

Sant Joan les Fonts és conegut sobretot per la seva faceta industrial. Va néixer a tocar dels abundosos saltants d'aigua del riu Fluvià, i va tenir una gran expansió els segles XVIII i XIX gràcies a una potent

indústria, sobretot paperera i metal·lúrgica, que va portar riquesa al poble i en va fer augmentar considerablement la població.

Però a més d'aquest tret industrial la població té uns monuments romànics poc

coneguts, nascuts als marges del riu, com és el cas de l'Estada Juvinyà, una casa forta construïda entre els segles XII i XIV, composta per una torre, que és la part més antiga, i la casa pròpiament dita, amb una gran sala, que ha sofert diverses modificacions en tots aquests segles. Ara se li ha tornat en bona part el seu aspecte inicial, i s'ha pensat un recorregut museològic que permet apropar-se a la vida de les llars medievals notables fent referència a la família Juvinyà, cavallers residents en l'immoble. Als baixos de la casa queden les

restes d'un molí que durant segles va operar aprofitant el cabal del Fluvià.

El poble també té un magnífic monestir romànic, l'interior del qual fins ara resultava molt difícil de poder visitar. L'edifici actual és del segle XII, tot i que com en tants altres llocs és la reedificació que es va fer sobre un primer temple consagrat el segle X. És de planta basilical, composta de tres naus, la central més alta, amb volta de mig punt apuntada, i les laterals amb voltes de quart de cercle. Cal observar els pilars que separen les naus amb columnes adossades i uns magnífics capitells corintis i zoomòrfics. L'absis central, amb bandes llombardes i arcuacions cegues, té tres finestres, la central amb columnes i capitells esculpits, així com una cornisa amb mènsules i una decoració dentada que es troba igualment a la part superior de les façanes. La porta d'accés, a ponent de l'edifici, té tres arcs en gradació, una arquivolta decorada amb temes florals i quatre capitells amb columnes. A l'interior del temple hi ha una gran pica baptismal, també del segle XII, decorada amb baix relleus de figures i elements ornamentals. Resulta una joia del romànic garrotxí molt desconeguda. El monestir, declarat monument d'interès nacional l'any 1981, s'ha obert al públic fa pocs mesos, junt amb una exposició perma-

La «mala època» de Jordi Pujol

A les seves *Memòries* (1930-1980), Jordi Pujol recorda els deu mesos que va viure a Girona, desterrat a cent quilòmetres de Barcelona després de complir condemna a la presó de Torrero, a Saragossa. Algun lapsus de memòria li fa dir que anava a comprar el diari a la llibreria Geli, on mai no han venut diaris -devia anar a la quasi contigua llibreria Franquet-, i que anava a llegir-lo a l'Hotel Peninsular -quan, de fet, devia anar-hi al bar Savoy, instal·lat en els baixos d'aquell establiment-. Sí que l'encerta quan diu que anava a canviar la bombona de butà a la plaça del Marquès de Camps, on hi havia el concessionari Adrià.

Pujol parla de la casa que va ocupar al carrer del Portal Nou i en diu: «Mai no viuré en un pis tan bonic». Ho diu perquè des del balcó podia veure el panorama de la ciutat estesa als seus peus, i a l'horitzó l'amfiteatre de muntanyes que va des del Canigó fins al Montseny: el mateix paisatge que havia fascinat Josep Pla, molts anys abans, quan el contemplava des del pati elevat del col·legi dels Maristes.

A la presó, Pujol havia escrit el llibre *Des dels turons, a l'altra banda del riu*. Durant els seus deu mesos de Girona, va viure en una situació geogràfica semblant. A l'altra banda del riu Onyar veia estendre's com un miratge el país que encara no tenia dret a trepitjar, mentre romania encastellat en el turó esquerp de la Girona vella, i arran mateix de la finestra podia quasi tocar amb la mà l'alta muralla que tancava la ciutat i li ocultava el paisatge de l'altra banda, el lloc precís des d'on cada matí hauria vist sortir el sol. Per tot això, i perquè es trobava sense res a fer, obligat a presentar-se diàriament a la policia, Pujol pot afirmar, amb raó, que Girona va ser per a ell «una mala època». Quan, finalment, va obtenir permís per passar Nadal i Sant Esteve a Barcelona, la famosa nevada de 1962 li va barrar el pas i no va poder arribar a la terra promesa.

Narcís-Jordi Aragó